

Архивски број: 08-147/ 2
година

18-03-2025 Постапувајќи по претставката бр. 08-681/1 од 28.10.2024 година, поднесена од [REDACTED] од Скопје против Министерство за правда за сторена дискриминација во областа на работа и работни односи, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 27 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 258/2020), 20.01.2025 година, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основ на лично својство и општествен статус и политичко уверување од страна на Министерството за правда врз [REDACTED] од Скопје во областа на работа и работни односи.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

На ден 28.10.2024 година лицето [REDACTED] со адреса на живеење на [REDACTED], Скопје, поднесе Претставка бр. 08-681/1 до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (Во натамошниот текст: Комисијата). Претставката ја поднесува поради сомнение за сторена дискриминација врз основа на лично својство, политичко уверување, и општествен статус - степен на образование, стручна подготовка и работно искуство во областа на работата и работните односи.

Во претставката, подносителот наведува дека е вработен во Министерството за правда, односно со Решение бр.04-5073/1 од 03.12.2019 година, во Подрачното одделение Гази Баба- Сектор за бесплатна правна помош и политички систем, на работно место помлад соработник за бесплатна правна помош, со звање помлад соработник. Истакнува дека согласно организациската поставеност, во Министерството за правда постои Сектор за бесплатна правна помош и политички систем, кој се состои од Одделение за бесплатна правна помош, Одделение за политички систем, како и 34 подрачни одделенија за бесплатна правна помош ширум државата, меѓу кои и подрачното одделение Гази Баба. Во моментот на неговото вработување, ги поседувал следните стручни квалификации: дипломиран правник со положен правосуден испит и положен нотарски испит, испит за судски службеници, а подоцна се стекнал и со сертификати за обучен тренер за бесплатна правна помош од страна на Советот на Европа, како и положен испит за извршители. Поседувал и повеќе сертификати со кои се потврдуваат повеќе работни компетенции, сертификати за познавање на германски јазик ниво - С1, како и за познавање на англиски јазик ниво - Б2, но бил вработен на работно место - помлад соработник за бесплатна правна помош - ниво В4, за кое работно место согласно член 25 став (1) од Законот за административни службеници се потребни ниски квалификации, односно најмалку 180 кредити според

ЕКТС, кое нешто не подразбира дипломиран правник, и со кое нешто не може да се стекнат услови за полагање на правосуден испит, не е потребно претходно работно искуство, а и познавањето на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија потребно е да биде на многу ниско ниво, односно најмногу А2.

Откако, стапил на работа на ден 05.12.2019 година, бил повикан од страна на [REDACTED], да - дојде во Одделението за бесплатна правна помош на пракса наводно во траење од 21 ден, со цел да се запознае со работата на самото Одделение, а воедно и да помогне околу извршувањето на работните обврски, бидејќи во тој момент Одделението, освен со раководителот, не располагало со друг соодветно оспособен кадар за извршување на особено комплексни правни работи за кои биле потребни дипломирани правници со положен правосуден испит и со претходно работно искуство од областа на правосудството. Останатите колеги од 34-те подрачни одделенија за бесплатна правна помош на Министерството за правда ширум државата, со кои бил на еднакво рамниште како вработен во подрачно одделение, не биле, ниту претходно биле повикувани на таква „пракса“ во Одделението за бесплатна правна помош во рамки на Министерството за правда, туку напротив своите работни задолженија од почетокот на засновање на работниот однос си ги извршувале во рамки на самите Подрачни одделенија. Понатаму, тој наведува дека поради тоа што успешно ги извршувал речиси сите најсложени работни задачи и обврски кои влегуваат во делокругот на работа на Одделението за бесплатна правна помош во рамки на Министерството за правда, од страна на раководителот на Одделението, како и од страна на [REDACTED] му било предложено да „остане“ во истото, односно да не се враќа во Подрачното одделение. Тој се согласил на таквиот предлог, но побарал да му се даде соодветно решение за распоредување во Одделението при Министерството, за да како што наведува, извршувањето на работните задачи во тоа Одделение биде легитимно. Бараното решение никогаш не било донесено. И покрај тоа, од причини што ја ценел и почитувал работата, со желба да се гради себеси во областа, останал и работел во Одделението за бесплатна правна помош, надевајќи се притоа дека ќе следи негово распоредување со формално решение, а понатаму и негово унапредување на работните места кое не се и никогаш не биле пополнети - Советник за надзор и постапување по барања за бесплатна правна помош и Виш соработник за постапување по барања за бесплатна правна помош. Наместо потребното Решение за распоредување во рамки на Одделението за бесплатна правна помош, во месец јули 2023 година, од страна на раководителот на [REDACTED] било донесено писмено Задолжение број 04-1981/1, врз основа на член 34 став (2) од Законот за вработените во јавниот сектор, со кое подносителот бил задолжен времено да врши работи и работни задачи од областа на бесплатната правна помош во Одделението за бесплатна правна при Министерството за правда, поради зголемен обем на работа. Подносителот, понатаму наведува дека во образложението на задолжението, било наведено дека вработениот е должен да извршува работни задачи кои не се во описот од неговото работно место, но кои се соодветни на неговите професионални квалификации и работни компетенции, па

поради зголемен обем на работи се дало таквото задолжение. Следствено тој во претставката ги опишува работните задачи од неговото работно место како помлад соработник согласно Актот за систематизација на работните места и согласно член 15 од Уредбата за описите на категориите и нивоата на работните места на административните службеници („Сл. Весник на РМ“ бр.72/2014). Во меѓувреме бил донесен нов Општ колективен договор за вработените во јавниот сектор, каде согласно член 10 се уредува начинот на кој вработен може да биде задолжен да врши и друга работа за која не засновал работен однос, но не подолго од два месеци и во точно утврдени случаи, додека за тоа вработениот има право на плата која ја примал на неговото работно место, како и додаток за извршената работа, утврден со закон или колективен договор. И покрај сето наведено, тој без решение за распоредување, врз основа само на задолжение продолжил да ја извршува работата во Одделението за бесплатна правна помош во наредните 14 месеци, а за целиот тој период не му бил исплатен никаков додаток. На ден 24.01.2024 година, бил објавен интересен оглас за унапредување на шест административни службеници во Министерството за правда, меѓу кои на место број 4 и Виш соработник за постапувања по барања за бесплатна правна помош. Во врска со објавениот интересен оглас, на ден 30.01.2024 година, на електронската адреса на раководителот [REDACTED] а и по писмен пат, подносителот доставил уредна пријава со сите потребни писмени докази. На ден 13.02.2024 година, била извршена административна селекција и спроведено интервју согласно одредбите од Законот за административни службеници. За работното место Виш соработник за постапувања по барања за бесплатна правна помош, конкурирале подносителот и лицето [REDACTED] помлад соработник во Одделение за човечки ресурси и непосреден „ [REDACTED] лице без соодветно образование и положен правосуден испит и без било какво претходно работно искуство во областа на бесплатната правна помош, иако според постојната Систематизација, за ова работно место неопходно е да се има положен правосуден испит. Подносителот наведува дека на интервјуте кое го спроведувала тричлена комисија поминал одлично, но дека веднаш по истото, на ден 14.02.2024 година, [REDACTED] донел одлука за избор на кандидатот [REDACTED], по што постапката влегла во мирување поради процесот на парламентарни и претседателски избори. Подносителот со барање за пристап до информации од јавен карактер Уп1 бр.19-1686/24 од 08.07.2024 година, ги добил Записниците за административна селекција и за спроведеното интервју и утврдил дека истите не содржат никакви бодови и рангирање, врз основа на што би можело да се утврди како бил избран кандидатот [REDACTED]. Дополнително на тоа, тој наведува дека од страна на тогашниот [REDACTED] во неколку наврати усно му било сугерирано да не се надева на било каков избор, бидејќи не бил припадник на ниту една политичка партија, иако ги исполнувал сите потребни услови, како што наведува, со зборовите: „Знаеш како идат тие работи, да не ти објаснувам. Можеш да имаш и докторат и што било, цабе ти е“... Подносителот истакнува дека после целиот тој процес бил целосно понижен и разорачан, но сепак продолжил и понатаму да ја извршува работата во Одделението за бесплатна правна помош.

На ден 04.07.2024 година, до Министерството за правда доставил писмено образложено Барање да му се исплатат додатоците за извршена работа врз основа на член 10 став (1) и (2) од Општиот колективен договор во јавниот сектор („Сл. весник на РСМ“ бр.154/2023), меѓутоа и по пуштени Ургенции не била спроведена никаква постапка и по истото не е донесена никаква одлука/управен акт, односно не му биле исплатени бараните додатоци. Наместо тоа, на 20.08.2024 година со Решение бр.04-2263/1 го распоредиле во Одделението за бесплатна правна помош во рамки на Секторот за бесплатна правна помош и политички систем, на работно место помлад соработник за бесплатна правна помош и евиденција, затоа што, според него, на тој начин тие сметале дека тој веќе нема да барал да му ги исплатат додатоците, односно дека ќе немале обврска да му ги исплатат бараните додатоци. Понатаму, тој наведува дека додатоци на плата следуваат и согласно Законот за извршување на буџетот на РСМ за 2024 врз две утврдени основи, а по јасно утврдени критериуми, односно услови за признавање на истите, доколку во буџетот на институцијата се обезбедени средства. Подносителот со барање за слободен пристап до информации од јавен карактер, утврдил дека во Министерството за правда имало обезбедени средства за таа намена, како и дека веќе се исплаќале додатоци за вработени во истото. Тој на 24.09.2024 година, поднел и барање за исплата на додаток на плата врз основа на Решение за распоредување на работно место бр.04-2263/1 од 20.08.2024 година, со нагласување дека бил платен како помлад соработник кој ги извршува сите работи во Одделението за бесплатна правна помош, предвидени за 5 систематизирани работни места. Му било одговорено дека раководното лице на институцијата имало дискреционо овластување да одлучува на кои вработени ќе им бидат исплатени такви додатоци.

Тој во претставката истакнува и дека со оглед на тоа што останал сам во Одделението за бесплатна правна помош по распоредувањето на 01.09.2024 година, а истовремено немало друг соодветно квалификуван работник, дотолку повеќе што во Одделението секојдневно пристигнувале голем број на предмети за чие решавање е потребно да бидат извршувани од страна на лица со соодветни квалификации и звања, на ден 16.10.2024 година, до Министерството за правда врз основа член 52 став (2) од Законот за организација и работа на органите на државната управа поднел Барање за издавање на овластување за решавање на определени работи од работното место Советник за надзор и постапување во барања за бесплатна правна помош, како би можел да ги извршува работите од висок степен на сложеност. Меѓутоа и тоа барање му било игнорирано, додека во исто време на останати колеги во рамки на други одделенија на министерството, им биле давани соодветни овластувања за повисоко звање, онаму каде имало потреба да се извршуваат работните задачи со соодветното повисоко звање, а чии работни места според систематизацијата не се пополнети. На 28.10.2024 година, добил краток Одговор бр. 04-2668/2, со кој бил известен дека барањето не се прифаќа, бидејќи министерството ќе ангажирало дополнително лица кои ќе ја зголемеле кадровската екипираност на Одделението за бесплатна правна помош.

Според него, останува нејасно поради кои причини на веќе искусен работник не му се давало дополнително овластување, а ќе се трошеле далеку повеќе финансиски средства за ангажирање на некакви „дополнителни лица“. На крајот, подносителот ја

замолува Комисијата, согласно своите надлежности, да ги преземе сите мерки и активности во насока на утврдување на можна сторена дискриминација врз него и соодветна заштита на неговите правни интереси.

Во прилог во копија достави:

- Решение бр. 04-5073/1 од 03.12.2019 година;
- Задолжение бр.04-1981/1 од 07.2023 година;
- Сертификати за обучен тренер за бесплатна правна помош;
- Уверение за положен правосуден, нотарски и испит за извршители;
- Сертификати за познавање на германски и англиски јазик;
- Интерен оглас 1/24;
- Пријава по интерен оглас;
- Одлука за избор по интерен оглас;
- Записници за административна селекција и спроведени интервју;
- Барање од ден 04.07.2024 година;
- Ургенција од ден 05.08.2024 година;
- Решение бр. 04-2263/1 од 20.08.2024 година;
- Ургенција од ден 27.09.2024 година;
- Решение бр.19-2413/2024 од 25.09.2024 година;
- Барање од ден 24.09.2024 година;
- Одговор на барање од ден 18.10.2024 година;
- Барање за издавање на овластување од 16.10.2024 година;
- Одговор на барање бр.04-2668/2 од 28.10.2024 година.

Подносителот на 06.11.2024 година, со поднесок бр. 08-681/2 ја дополни претставката со наводи, според него, за дополнителни случаи на дискриминација. Имено, како вработен административен службеник во Министерството за правда, наведува дека му е дадена електронска картица за електронска евиденција на работното време, која по својата форма и содржина целосно се разликувала од електронските картици на останатите вработени. Воедно истата не содржела фотографија, иако сите останати колеги имале посебни картици со фотографија, кои покрај останатото служеле и за нивно легитимирање пред останатите. Истакнува дека во голема мера тоа создава проблеми и при самото евидентирање на почетокот и крајот на работното време, бидејќи не секогаш апаратот истата ја отчитувал, односно често се случувало да морал повеќе пати да пробува да ја отчукука, понекогаш и без успех. Ова било забележано и од страна на останатите колеги при самото доаѓање и заминување од работа, кои со вчудоневидување, па дури неретко и со доза на потсмев го прашувале поради кои причини не поседувал картица како и сите други. Наведува дека тоа во неколку наврати создадло и забуна, во смисла на фактот што самиот ИТ- сектор како организациона единица на Министерството за правда, се наоѓал на физички оддалечена локација од централната зграда во која е сместено самото министерство, со посебно обезбедување, па одејќи во неколку наврати кај колеги вработени во ИТ-секторот, морал дополнително да се легитимира пред самото обезбедување, иако претходно нагласувал дека е вработен во министерството и ја приложувал и самата

картица, но бидејќи истата не содржела фотографија, бил приморан и дополнително да се легитимира со приложување на лична карта. Исто така, наведува дека и на самата табла која ја означува канцеларијата во која е сместено Одделението за бесплатна правна помош, каде ги извршува работните задачи и на која се наведени името, презимето и звањето на лицата кои работат во самото Одделение, не го содржела неговото име, презиме и звање, иако таму бил веќе 5 години. Тоа не било случај кај останатите вработени во останатите одделенија, кои се целосно ажурирани и кое нешто неретко создава неможност кај колегите или странките да го пронајдат во која канцеларија е. Сето тоа кај него создавало поголемо субјективно чувство на инфериорност, па дури и чувство на отуѓеност и неприпаѓање во самата работна заедница, врз основа на наведените дискриминаторски основи во претставката.

Комисијата ја достави на изјаснување претставката од подносителот до Министерството за правда, со Барање бр. 08-320/2 од 27.11.2024 година.

Министерството за правда на 13.12.2024 година, со Одговор бр. 04-3013/2 од 04.12.2024 година, се изјасни за наводите во претставката. По однос на доставената претставка за заштита од дискриминација со дополнување од 06.11.2024 година, од страна на административниот службеник [REDACTED] Министерството за правда истакнува дека наводите во претставката за сторена дискриминација врз основа на лично својство, политичко уверување и општествен статус - степен на образование, стручна подготовка и работно искуство, се целосно неточни. Во одговорот укажуваат дека Министерството за правда во однос на статусот, класификацијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и другите прашања во врска со работниот однос, во целост постапува согласно закон или други акти утврдени со закон.

Согласно член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Дискриминација согласно член 6 од истиот Закон е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или не сторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.

Комплементарно, директна дискриминација, согласно член 8 став 1 од Законот, постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.

Согласно член 26 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, подносителот на претставката кој тврди дека во согласност со одредбите на овој закон е сторена дискриминација е должен да ги изнесе сите факти

што го прават тврдењето веројатно. Доколку Комисијата утврди дека тврдењето е веројатно, тогаш товарот на докажување преминува на лицето против кое е поднесена претставката.

Имајќи го предвид наведеното, Комисијата не ги најде за веројатни тврдењата на подносителот на претставката, па ценејќи ги подеднакво изнесените факти и околности во претставката и наводите во изјаснувањето на Министерството за правда, заедно со прилозите кон истите, утврди дека врз подносителот не е сторена директна дискриминација од страна на Министерството за правда.

Имено, за да постои дискриминација во согласно член 6 и член 8 став 1 и во врска со член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, потребно е да бидат исполнети одредени услови. Комисијата при утврдување на фактичката состојба ценеше дали постои дискриминаторски основ, дали постои релевантна споредлива ситуација и дали постои повреда на право.

Во конкретниот случај Комисијата не најде постоење на релевантен дискриминаторски основ, кој е во причинско-последична врска со некое од наведените дејствија. Подносителот на претставката иако го истакнува личното својство и општествен статус како дискриминаторски основ, истиот не го образложува и појаснува основот лично својство за точно каква лична заштитена карактеристика станува збор, а пак наведениот степен на образование не може да се смета за општествен статус во конкретно дадениот контекст на настаните. Додека пак, стручната подготовка и работното искуство воопшто не може да се сметаат за општествен статус. Следствено на тоа, не е изнесена околност, односно поткрепен факт со кој би се сметало за релевантно и политичкото уверување како наведен дискриминаторски основ. Дополнително, за да може и одредена основа која не е наведена во листата на основи од членот 5 на Законот за спречување и заштита од дискриминација да се смета за дискриминаторска основа, како наведеното во конкретниот случај, пред сè, се ценат одредени аспекти од истата, како што се нејзината автономија, неменливост и избор, од причини што таквата карактеристика или статус често се вродени или непроменливи.

Имајќи го во предвид горенаведеното, Комисијата одлучи како и во диспозитивот на ова мислење.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација,

Претседател,
Лимко Бејзароски

Доставено до:

1. [REDACTED]
2. Министерство за правда
3. Архива на Комисијата